

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 270/2012-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. mája 2012 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej I. s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. I. L., vedené pod sp. zn. Rvp 2414/2011 a sp. zn. Rvp 2415/2011 vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd uzneseniami Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 NcC/32/2011-19 z 30. júna 2011 a č. k. 11 NcC/47/2011-47 z 20. júna 2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., vedené Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 2414/2011 a sp. zn. Rvp 2415/2011 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 2414/2011.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 19. septembra 2011 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vedené pod sp. zn. Rvp 2414/2011 a sp. zn. Rvp 2415/2011, ktorými namieta porušenie svojich základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 NcC/32/2011-19 z 30. júna 2011 a uznesením krajského súdu č. k. 11 NcC/47/2011-47 z 20. júna 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenia krajského súdu“).

Zo sťažností a z rozhodnutí k nim pripojených vyplýva, že sťažovateľka je podľa rozhodcovských rozsudkov (rozhodcovský rozsudok sp. zn. SR 12480/10 z 22. decembra 2010 a rozhodcovský rozsudok sp. zn. SR 13244/10 z 15. februára 2011) vydaných S. obchodnej spoločnosti S., a. s. (ďalej len „rozhodcovský súd“), v spotrebiteľských veciach v postavení oprávnenej a povinnou je E. P. (ďalej len „povinná“). Povinná podala Okresnému súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) žaloby o zrušenie označených rozhodcovských rozsudkov. Okresný súd začal pod sp. zn. 9 C/139/2011 konanie o žalobe z 28. februára 2011 proti rozhodcovskému rozsudku sp. zn. SR 12480/10 z 22. decembra 2010 a pod sp. zn. 11 C/133/2011 konanie o žalobe z 12. apríla 2011 proti rozhodcovskému rozsudku sp. zn. SR 13244/10 z 15. februára 2011.

Po preskúmaní miestnej príslušnosti postúpil okresný súd v oboch konaniach veci Okresnému súdu Bratislava IV v zmysle § 88 ods. 2 poslednej vety v spojitosti s § 105 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení rozhodujúcom pre konanie vo veci (ďalej aj „OSP“). Podľa § 88 ods. 2 poslednej vety OSP je na konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku však vždy príslušný súd, v ktorého obvode sa nachádza miesto rozhodcovského konania.

Okresný súd Bratislava IV s postúpením vecí nesúhlasil s poukazom na prednosť práva Európskej únie (ďalej len „európske právo“ alebo „právo EÚ“, v citovanom texte aj „komunitárne právo“) a na § 87 písm. f) OSP, podľa ktorého popri všeobecnom súde odporcu je na konanie príslušný aj súd, v obvode ktorého má bydlisko spotrebiteľ, ak ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy. Na základe uvedeného veci predložil na rozhodnutie krajskému súdu ako svojmu nadriadenému súdu v súlade s § 105 ods. 3 OSP.

Krajský súd napadnutým uznesením č. k. 3 NcC/32/2011-19 z 30. júna 2011 (vo vzťahu ku konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 11 C/133/2011) a napadnutým uznesením č. k. 11 NcC/47/2011-47 z 20. júna 2011 (vo vzťahu ku konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 9 C/139/2011) rozhodol, že v oboch prípadoch je na konanie miestne príslušný okresný súd.

Proti napadnutým uzneseniam krajského súdu podala sťažovateľka ústavnému súdu sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a domáha sa nimi, aby ich ústavný súd prijal na ďalšie konanie a aby vo veci samej nálezom vyslovil, že napadnutými uzneseniami krajského súdu došlo k porušeniu jej základných práv zaručených v čl. 46 a čl. 48 ústavy a čl. 38 listiny, a zároveň aby zrušil tieto uznesenia a veci vrátil krajskému súdu na ďalšie konania. Sťažovateľka v oboch uvedených konaniach žiada tiež priznať úhradu trov konania pred ústavným súdom.

Ústavný súd výzvami z 9. novembra 2011 vyžiadal od krajského súdu v oboch konaniach (sp. zn. Rvp 2414/2011 a sp. zn. Rvp 2415/2011) vyjadrenia k sťažnostiam. Krajský súd vo vyjadreniach (z 2. decembra 2011 vo veci sp. zn. Rvp 2414/2011 a z 30. novembra 2011 vo veci sp. zn. Rvp 2415/2011) poukázal na prednosť práva EÚ pred vnútroštátnym právom (sp. zn. Rvp 2414/2011), resp. na povinnosť „eurokonformného výkladu“ vnútroštátneho práva (sp. zn. Rvp 2415/2011), podľa ktorého sa nemožno dovoľávať vnútroštátneho predpisu, ktorý by bol v rozpore s právnou úpravou EÚ. Vyjadrenia krajského súdu zaslal ústavný súd sťažovateľke na zaujatie stanoviska.

Sťažovateľka reagujúc na vyjadrenia krajského súdu v podstate trvala na svojej argumentácii uvedenej v sťažnostiach, poukazujúc na z jej pohľadu nesprávnu aplikáciu práva EÚ zo strany krajského súdu vrátane toho, že krajský súd dostatočne nevysvetlil, či vychádzal z priameho alebo nepriameho účinku smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách [*mim. vyd. Ú. v. kap. 15, zv. 2, s. 288–293 (ďalej len „smernica č. 93/13/EHS“)*], a tento nedostatok nebol odstránený ani v jeho vyjadreniach.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyžaduje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku alebo Trestného poriadku.

Podľa § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Obe sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 2414/2011 a sp. zn. Rvp 2415/2011 sa týkajú tých istých účastníkov konania (sťažovateľky a krajského súdu) a aj konania pred krajským súdom sa týkajú tých istých subjektov (povinnej a sťažovateľky), pričom navyše sú takmer identické z hľadiska právnej argumentácie, ktorú v nich sťažovateľka použila, a vo všeobecnosti aj z hľadiska právnej argumentácie krajského súdu v odôvodneniach napadnutých uznesení, ale napokon aj z hľadiska právneho problému, ku ktorému je potrebné zo strany ústavného súdu prijať meritórny záver.

Napadnuté uznesenia krajského súdu sú odôvodnené úvahou, že vzhľadom na vplyv práva EÚ, najmä smernice č. 93/13/EHS tak, ako je vykladané Súdny dvorom Európskej únie [predtým aj Súdny dvor Európskych spoločenstiev (ďalej len „súdny dvor“, v citáciách aj „ESD“)], sa na určovanie miestnej príslušnosti súdov na konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku nemá prednostne použiť § 88 ods. 2 posledná veta OSP, podľa ktorej na konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku je však vždy príslušný súd, v ktorého obvode sa nachádza miesto rozhodcovského konania, ale miestna príslušnosť môže byť založená aj na základe § 87 písm. f) OSP, podľa ktorého popri všeobecnom súde odporcu je na konanie príslušný aj súd, v obvode ktorého má bydlisko spotrebiteľ, ak ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy. Podľa napadnutých uznesení je na konanie o žalobe o zrušenie rozhodcovského rozsudku miestne príslušný okresný súd podľa bydliska spotrebiteľa, ak spotrebiteľ tomuto súdu podal žalobu.

Podstatou oboch sťažností je zhodné tvrdenie, že takýto záver krajského súdu sa odkláňa od doterajšej rozhodovacej praxe a nemožno ho vyvodiť ani z práva EÚ. Podľa sťažovateľky nemožno pristúpiť ani k priamemu účinku práva EÚ – smernice č. 93/13/EHS, ktorá nemôže mať v prípadoch týchto tzv. horizontálnych vzťahov priamy účinok, a nepriamy účinok predmetnej smernice (povinnosť vykladať vnútroštátne právo v súlade s cieľom a účelom smernice) sa taktiež nemôže aplikovať, keďže ustanovenie vnútroštátneho právneho predpisu (§ 88 ods. 2 posledná veta OSP) takýto výklad neumožňuje a takýto výklad v súlade s uvedenou smernicou by preto nevyhnutne musel predstavovať porušenie zákazu výkladu *contra legem*.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažností zistil existenciu dôvodov na ich spojenie a rozhodol o ich spojení na spoločné konanie podľa § 112 ods. 1 OSP v spojení s § 31a zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

III.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jeho predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho

pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07).

Sťažovateľka namieta arbitrárnosť napadnutých uznesení krajského súdu, ktoré mali viesť k tomu, že v týchto veciach nerozhodoval miestne príslušný súd, a teda že vo veci nekonal zákonný sudca. Vzhľadom na tieto tvrdenia a námietky sťažovateľky ústavný súd vychádzajúc z obsahu sťažností ustálil, že vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva vyplývajúceho z čl. 46 ústavy sťažovateľka namieta konkrétne porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a vo vzťahu k čl. 48 ústavy a čl. 38 listiny namieta porušenie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy *každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...*

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podstatná časť námietok sťažovateľky proti oboj napadnutým uzneseniam krajského súdu je totožná, a preto sa s týmito námietkami vysporiadal ústavný súd spoločne.

1. Posúdenie námietok sťažovateľky proti napadnutým uzneseniam krajského súdu týkajúcich sa nesprávnych právnych záverov súvisiacich s aplikáciou práva EÚ

Kľúčové námietky sťažovateľky smerujú proti spôsobu, akým krajský súd v napadnutých uzneseniach aplikoval právo EÚ, ako aj proti záveru, ktorý krajský súd z práva EÚ vo vzťahu k vnútroštátnemu právu v napadnutých uzneseniach vyvodil.

Účelom a podstatou konania o prejudiciálnej otázke je podľa stabilizovanej judikatúry Súdneho dvora spolupráca vnútroštátneho súdu so Súdny dvorom pri výklade práva EÚ. Je vecou vnútroštátneho (všeobecného) súdu, pred ktorým začal spor a ktorý nesie zodpovednosť za rozhodnutie vo veci samej, posúdiť so zreteľom na konkrétne okolnosti veci nevyhnutnosť rozhodnutia Súdneho dvora o prejudiciálnej otázke na vydanie rozsudku vo veci samej, relevantnosť otázok, ktoré Súdny dvor položí (napr. IV. ÚS 206/08 II. ÚS 129/2010, II. ÚS 163/2010), ako aj to, či sú splnené predpoklady, za ktorých vnútroštátny súd konajúci o veci nemá povinnosť predložiť prejudiciálnu otázku Súdny dvoru.

Povinnosť predložiť prejudiciálnu otázku nevzniká v každom prípade. Z primárneho práva EÚ a judikatúry Súdneho dvora vyplýva viacero výnimiek z povinnosti predložiť prejudiciálnu otázku, konkrétne ak (pozri Mazák, J., Jánošíková, M. Základy práva Európskej únie. Ústavný systém a súdna ochrana. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 420):

a) odpoveď na prejudiciálnu otázku by nemala žiadny význam na vytvorenie právneho základu na rozhodnutie vo veci samej,

b) ide o otázku, ktorá bola v skutkovo a právne podobnom prípade vyriešená Súdny dvorom, alebo o právnu otázku, ktorá sa vyriešila v judikatúre Súdneho dvora bez zreteľa na to, v akých konaniach bola predložená (princíp „*acte éclairé*“), alebo ak

c) je výklad práva EÚ taký jasný, že nevznikajú žiadne rozumné pochybnosti o výsledku (princíp „*acte clair*“).

V prípade ak sú tieto podmienky – vzhľadom na okolnosti daného prípadu to budú podmienky sub b) a c) – splnené, všeobecný súd môže a musí aplikovať právo EÚ, resp.

musí mu priznať účinky závislé okrem iného aj od druhu prameňa, v ktorom je predmetné pravidlo vyjadrené, bez toho, aby sa musel obrátiť s prejudiciálnou otázkou na Súdny dvor.

Ústavný súd už taktiež vyjadril názor, že nie každé nepredloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru, ktoré by mohlo byť v rozpore s právom EÚ, musí mať automaticky za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 129/2010). Ústavný súd nie je ďalšou odvolacou inšinciou v otázke rozhodnutia všeobecného súdu o (ne)predložení prejudiciálnej otázky (pozri aj body 19 a 20 uznesenia Spolkového ústavného súdu BVerfG sp. zn. 2 BvR 2419/06 zo 6. mája 2008) a ani v otázke nesprávnej aplikácie práva EÚ.

Aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré dostatočne odôvodňuje nepredloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru, nepredstavuje porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [ďalej len „dohovor“; (rozsudok Ullens de Schooten a Rezabek proti Belgicku z 20. septembra 2011, sťažnosti č. 3989/07 a č. 38353/07)]. Keďže podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), ústavný súd pri posudzovaní prerokúvaných vecí sťažovateľky prihliadal aj na judikatúru ESLP týkajúcu sa porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru.

S poukazom na uvedené len zásadné a kvalifikované pochybenie pri rozhodovaní o (ne)predložení prejudiciálnej otázky, ktoré môže spočívať vo svojvoľnom, či na prvý pohľad celkom nesprávnom nepredložení prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru v prípade, keď súd sám o interpretácii práva EÚ mal pochybnosti a predbežnú otázku nepredložil, má za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie, keďže týmto spôsobom by bola svojvoľne popretá právomoc Súdneho dvora (II. ÚS 129/2010, porovnaj aj rozhodnutie Spolkového ústavného súdu BVerfGe 82, 159 a uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 154/08 z 30. júna 2008).

Kritérium svojvoľnosti, resp. zjavnej celkovej nesprávnosti rozhodnutia o nepredložení prejudiciálnej otázky alebo zjavnej neodôvodnenosti tohto rozhodnutia sa vzťahuje aj na posúdenie odôvodnenia rozhodnutia všeobecného súdu (v tomto prípade odôvodnenia napadnutých uznesení krajského súdu) vo vzťahu k už uvedeným podmienkam, za splnenia ktorých vnútroštátny súd nemusí predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru. Samotný názor všeobecného súdu, že výklad určitej normy práva EÚ považuje za jasný a nepochybný, nemožno pokladať za dostatočné odôvodnenie, a to najmä nie vtedy, ak účastník konania takému názoru oponuje. Rovnako je nedostatočné také odôvodnenie, v ktorom všeobecný súd riadne nevysvetlí, ako a prečo riešenie zvolené týmto súdom zodpovedá účelu právnej normy práva EÚ (pozri nález ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 1009/08 z 8. januára 2009 „Pfizer“; a tiež Bobek, M., Bříza, P., Komárek, J. Vnitostátní aplikace práve Evropské unie. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 475 a nasl., obdobne o svojvoľnej alebo zjavne neodôvodnenej aplikácii noriem práva EÚ aj nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 501/2010).

O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia v súvislosti s právnym posúdením ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd musel preto posúdiť, či odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu spĺňa uvedené ústavné požiadavky, a na základe toho posúdiť, či je konformné so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd pritom musel zohľadniť, že námietky sťažovateľky nesmerujú proti tomu, že krajský súd nepredložil prejudiciálnu otázku o výklade predmetných ustanovení smernice č. 93/13/EHS. Podľa názoru sťažovateľky ani z predmetnej smernice a ani z judikatúry Súdného dvora nevyplýva záver, ku ktorému dospel krajský súd. Taktiež je

sťažovateľka toho názoru, že ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku týkajúce sa miestnej príslušnosti v konaniach o zrušení rozhodcovského rozsudku sú formulované natoľko jasne a jednoznačne, že nepripúšťajú výklad v prospech smernice č. 93/13/EHS. Z týchto dôvodov podľa sťažovateľky odporuje napadnuté uznesenie krajského súdu zákazu „*smernicokonformného výkladu*“ vnútroštátneho práva *contra legem* (Bobek, M., Bříza, P., Komárek, J. Vnitostátní aplikace práve Evropské unie. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 162 a nasl.). Smernica č. 93/13/EHS nemá podľa sťažovateľky v tomto prípade ani priamy účinok, a preto nemôže byť v konaní použitá takým spôsobom, aby vylúčila aplikáciu pravidla vnútroštátneho práva.

Sťažovateľka v podstate svojich sťažností tvrdí, že nemožno vykladať smernicu č. 93/13/EHS tak, ako to urobil v napadnutých uzneseniach krajský súd, a navyše, aj keby takýto výklad prípustný bol, tak by predmetné ustanovenie vnútroštátneho práva (§ 88 ods. 2 posledná veta OSP) neumožňovalo výklad v súlade so smernicou č. 93/13/EHS (resp. v súlade s tým, ako uvedenú smernicu vykladá krajský súd). Preto mala byť miestna príslušnosť súdu príslušného na konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku určená v zmysle § 88 ods. 2 poslednej vety OSP.

Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že ak sťažovateľka svojimi námietkami spochybňuje to, ako krajský súd vyložil ustanovenia práva EÚ, a vzhľadom na skutočnosť, že na autoritatívny výklad práva EÚ je príslušný Súdny dvor prostredníctvom prejudiciálnej otázky iniciovanej vnútroštátnym všeobecným súdom, na ktorom prebieha konanie o veci samej, mala k dispozícii osobitný právny mechanizmus na dosiahnutie tohto cieľa (t. j. možnosť navrhnúť vydanie uznesenia o predložení prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru), ktorého nevyužitie obmedzuje možnosť ústavného súdu preskúmať závery súdu o nepredložení prejudiciálnej otázky.

Ústavný súd už rozhodol, že nepredložením prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru môže byť porušené základné právo na zákonného sudcu zaručené v čl. 48 ods. 1 ústavy, čo za určitých podmienok mohlo byť právnym základom dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku (III. ÚS 207/09, IV. ÚS 206/08), a teda sťažnosť by v takýchto

prípadoch bola prípustná až po vyčerpaní tohto prostriedku novej nápravy. Aj keby bolo dovolanie v okolnostiach daného prípadu vzhľadom na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) o dovolaní proti rozhodnutiam krajského súdu o miestnej príslušnosti ako súdu nadriadeného podľa § 105 ods. 3 OSP (napríklad uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 243/2010 z 23. novembra 2010) neprípustné, účastník konania má vždy možnosť navrhnúť vydanie uznesenia o predložení prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru a následne za splnenia ustanovených podmienok v zmysle § 239 ods. 1 písm. b) OSP podať proti uzneseniu odvolacieho súdu v tejto veci dovolanie a pokúsiť sa dosiahnuť tak nápravu prípadných porušení jeho práv ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu.

Vychádzajúc aj z uvedenej judikatúry musí ústavný súd preskúmať, či krajský súd dostatočne odôvodnil, prečo a ako aplikoval pravidlá práva EÚ bez toho, aby musel predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru, a teda to, či napadnuté uznesenia krajského súdu nevykazujú znaky svojvoľnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti. Vzhľadom na určité odlišnosti v odôvodneniach napadnutých uznesení krajského súdu pristupuje ústavný súd k zohľadneniu ich individuálnych špecifik.

1.1 Námietky vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu č. k. 3 NcC/32/2011-19 z 30. júna 2011

Napadnuté uznesenie krajského súdu č. k. 3 NcC/32/2011-19 z 30. júna 2011 bolo odôvodnené aj nasledujúcou úvahou:

„Členstvo Slovenskej republiky v Európskej únii a v Európskom spoločenstve predstavuje aj povinnosť dodržiavať komunitárne právo, teda právo orgánov Európskeho spoločenstva. Súčasťou práv Európskych spoločenstiev je aj Smernica Rady 93/13/EHS zo dňa 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Podľa článku 6 ods. 1 Smernice, členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa, a aby zmluva bola podľa týchto

podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.

Základnou charakteristikou komunitárneho práva je jeho prednosť pred právom vnútroštátnym, pričom predpokladom na uplatnenie princípu prednosti je rozpor medzi vnútroštátnou a komunitárnou normou. Pred vnútroštátnym súdom sa nemožno dovolávať žiadneho vnútroštátneho predpisu, ktorý by bol v rozpore s komunitárnym právom. V opačnom prípade by bola ohrozená aplikácia komunitárneho práva, ktorá je nevyhnutným predpokladom na uskutočňovanie cieľov Zmluvy o založení ES (rozhodnutie ESD vo veci 6/64 Flaminio Costa c/a E.N.E.L.).

*Ďalším obdobným rozhodnutím, ktoré obsahuje problematiku princípu prednosti komunitárneho práva, je rozsudok ESD č. 106/77 vo veci *Amministrazione delle finanze dello Stato c/a S.p.A. Simmenthal*, podľa ktorého každý vnútroštátny súd má povinnosť úplne aplikovať komunitárne právo a chrániť práva zverené komunitárnym právom jednotlivcovi, pričom má ponechať neaplikované každé prípadné ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré je v rozpore s komunitárnym právom a to bez ohľadu na to, či ustanovenie vnútroštátneho práva bolo prijaté pred alebo po prijatí komunitárnej úpravy. V prípade, že dôjde ku konfliktu komunitárneho práva s vnútroštátnou právnou normou, je povinnosťou orgánu aplikujúceho právo vykladať vnútroštátne právo v súlade s právom komunitárnym (tzv. eurokonformný výklad). Pokiaľ právna norma členského štátu nepripúšťa eurokonformný výklad, je povinnosťou orgánu aplikujúceho právo nepoužiť túto normu, pokiaľ odporuje komunitárnemu právu.*

*Pri výklade smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách Európsky súdny dvor vo viacerých veciach konštatoval, že je v rozpore s cieľmi smernice, ak vnútroštátna právna úprava bráni plné uplatnenie práv spotrebiteľa a to napríklad v rozsudku vo veci C-473/00 *Cofidis*. Ďalej v rozsudku C 243/08 *Pannon GSM Zrt. c/a Erzsébet Sustikné Györfi* ESD konštatuje, že účinnú ochranu spotrebiteľa možno zaručiť len vtedy, ak má vnútroštátny súd možnosť posúdiť takúto podmienku *ex offo*. Vnútroštátny súd je povinný preskúmať *ex offo* nekalý charakter zmluvnej podmienky, len čo má k dispozícii právne a skutkové okolnosti potrebné pre tento účel. Ak považuje takúto podmienku za nekalú, zdrží sa jej uplatnenia, okrem prípadu, že to spotrebiteľ namieta. Vnútroštátny súd má túto povinnosť tiež vtedy, ak preveruje svoju*

vlastnú miestnu príslušnosť. Vnútroštátnemu súdu prislúcha určiť, či zmluvná podmienka spĺňa kritériá požadované na to, aby ju bolo možné kvalifikovať ako nekalú. V tejto súvislosti musí vnútroštátny súd zohľadniť skutočnosť, že podmienka obsiahnutá v zmluve uzatvorenej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, ktorá bola do nej vložená bez osobitného vyjednávania, a ktorá priznáva výlučnú právomoc súdu, v ktorého obvode sa nachádza sídlo predajcu alebo dodávateľa, môže byť považovaná za nekalú. V predmetnej veci rozhodcovská doložka nebola v spotrebiteľskej zmluve dohodnutá individuálne, pričom bez ďalšieho priznáva právomoc riešiť spory zo zmluvy rozhodcovskému súdu v B. (odôvodnenie rozhodcovského rozsudku); vzhľadom na vzdialenosť bydliska spotrebiteľa je preto možné považovať ju za nekalú.

Podľa § 43 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, ak súd zruší rozhodcovský rozsudok z dôvodov podľa § 40 písm. a) a c), pokračuje v konaní vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe. To znamená, že ak by súd v konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku uznal žalovaný dôvod za dôvodný, zruší rozhodcovský rozsudok a pokračuje v konaní v rozsahu uvedenom v žalobe. Tým sa konanie o zrušenie rozhodcovského rozsudku stane konaním o spore zo spotrebiteľskej zmluvy.

Vzhľadom na aplikáciu komunitárneho práva nie je teda v predmetnej veci daná výlučná miestna príslušnosť Okresného súdu Bratislava IV v zmysle § 88 ods. 2 posledná veta O. s. p.“

Z citovaného odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu č. k. 3 NcC/32/2011-19 z 30. júna 2011 je zjavné, že krajský súd sa zaoberal otázkou prednosti práva EÚ, ako aj možnosti nepoužiť právnu normu vnútroštátneho práva v prípade, že neprichádza do úvahy jej výklad v súlade s právom EÚ, a zároveň krajský súd uviedol odkazy na príslušnú judikatúru Súdneho dvora k smernici č. 93/13/EHS (rozsudky Súdneho dvora vo veciach C-473/00 „Cofidis“ či C-243/08 „Pannon GSM“).

Bez potreby podrobnejšieho skúmania je potrebné dať sťažovateľke za pravdu, že krajský súd sa v odôvodnení tohto napadnutého uznesenia nevyjadril výslovne a úplne jednoznačne, či siahol k priamym účinkom smernice č. 93/13/EHS, alebo iba k jej

nepriamym účinkom, a ani neoznačil jednoznačným spôsobom metodologicky korektný postup, ktorým k svojmu výsledku dospel. Iba z toho však nemožno vyvodit' záver, že by krajský súd konal svojvoľne alebo zjavne nesprávne odôvodnil význam práva EÚ pre riešený spor. Naopak, ústavný súd považuje odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu č. k. 3 NcC/32/2011-19 z 30. júna 2011 za ústavne udržateľné.

Z pohľadu čl. 46 ods. 1 ústavy sa krajský súd v napadnutom uznesení č. k. 3 NcC/32/2011-19 z 30. júna 2011 dostatočne vysporiadal s podmienkou, za splnenia ktorej môže a zároveň musí vnútroštátny súd pristúpiť k aplikácii práva EÚ bez toho, aby musel požiadať Súdny dvor o odpoveď na prejudiciálnu otázku. Zároveň dostatočne objasnil aj spôsob, akým dospel k prijatému záveru, teda k nepoužitiu normy vnútroštátneho práva, ktorá podľa jeho názoru odporuje právu EÚ (nepoužitie § 88 ods. 2 poslednej vety OSP) a aplikácii iného vnútroštátneho pravidla miestnej príslušnosti, pričom tento spôsob môže vyplývať z ním citovaných rozhodnutí Súdneho dvora, a preto nie je zjavný dôvod, aby bol v danej veci posudzovaný ako výklad *contra legem*. Aj uvedené podčiarkuje, že v konečnom dôsledku krajský súd nesiahol k priamemu účinku smernice č. 93/13/EHS, ale iba k jej nepriamemu účinku (výkladu vnútroštátneho práva v súlade s uvedenou smernicou) v snahe zabezpečiť jej plný (užitočný, ňou sledovaný) účinok. Navyše, odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu odkazuje aj na rozhodnutia Súdneho dvora č. 106/77 „Simmenthal“ a C-473/00 „Cofidis“, z ktorých vyplýva možnosť nepoužiť ustanovenia vnútroštátneho práva, odporujúce právu EÚ (v prípade „Cofidis“ dokonca špeciálne vo vzťahu k smernici č. 93/13/EHS).

Na tomto závere nemení nič ani skutočnosť, že v napadnutom uznesení krajského súdu č. k. 3 NcC/32/2011-19 z 30. júna 2011 chýba výslovná zmienka v súvislosti s (ne)predložením prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru. Z reprodukovovaných častí odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu totiž vyplýva, že podstata úvahy krajského súdu spočíva práve v tom, že považuje ustanovenia práva EÚ za dostatočne jasné, resp. vyjasnené predchádzajúcou judikatúrou Súdneho dvora, a preto nemožno predpokladať, že by zvažoval predloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru.

Podstata odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu č. k. 3 NcC/32/2011-19 z 30. júna 2011 rozhodujúca pre jeho záver vo veci samej je zhrnutá v úvahe, podľa ktorej z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že „... podmienka obsiahnutá v zmluve... priznáva výlučnú právomoc súdu, v ktorého obvode sa nachádza sídlo predajcu alebo dodávateľa, môže byť považovaná za nekalú. V predmetnej veci rozhodcovská doložka... bez ďalšieho priznáva právomoc riešiť spory zo zmluvy rozhodcovskému súdu v B. (odôvodnenie rozhodcovského rozsudku); vzhľadom na vzdialenosť bydliska spotrebiteľa je preto možné považovať ju za nekalú.“.

Sťažovateľka vo vzťahu k uvedenej úvahe namietala nedostatok jej konzistentnosti, konkrétne nesúlad medzi prvou časťou argumentácie vychádzajúcou z judikatúry Súdneho dvora, v zmysle ktorej je neplatná taká klauzula v spotrebiteľskej zmluve, ktorá by (za určitých podmienok) viedla k určeniu miestnej príslušnosti súdu pre konania o sporoch z tejto zmluvy podľa sídla podnikateľa (ako strany formulujúcej zmluvu), a jej druhou časťou – právnym záverom prijatým v napadnutom uznesení týmto súdom, podľa ktorého sa nemá použiť ani také ustanovenie zákona (§ 88 ods. 2 posledná veta OSP), ktoré pre prípady žalôb o zrušenie rozhodcovského rozsudku ustanovuje za miestne príslušný všeobecný súd podľa miesta rozhodcovského konania. Úvaha krajského súdu bola ale podľa ústavného súdu implicitne založená na pripodobnení účinkov neplatnej klauzuly o zvolenej miestnej príslušnosti súdu k účinkom neplatnej rozhodcovskej doložky ako klauzuly v spotrebiteľskej zmluve, ktorá by v dôsledku § 88 ods. 2 poslednej vety OSP v spore nasledujúcom po tom, ako bol na jej základe vydaný rozhodcovský rozsudok, viedla k takej miestnej príslušnosti, ktorá je definovateľná stranou, ktorá pripravuje zmluvu (je v dispozícii tejto strany). Teda, klauzula o miestnej príslušnosti určitého všeobecného súdu môže mať pre spotrebiteľa rovnaké účinky, ako sú zákonom ustanovené následky (hoci aj neplatnej) rozhodcovskej doložky, a to je také určenie miestne príslušného súdu, ktoré znevýhodňuje spotrebiteľa. Krajský súd preto ochranu, ktorú právo EÚ vyžaduje v prvom prípade (zmluvná klauzula o voľbe miestne príslušného súdu), aplikoval aj na druhý prípad (rozhodcovská doložka s určením miesta rozhodcovského konania, ktoré definuje aj miestnu príslušnosť súdu v následnom konaní).

Bez ohľadu na to, či je aplikácia predmetných právnych noriem vnútroštátneho alebo európskeho práva krajským súdom správnu alebo jedinou možnou, nevzhlíada ústavný súd v takejto úvahe znaky svojvoľnosti ani zjavnej neodôvodnenosti takej intenzity, ktorá by viedla k možnosti vysloviť porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy po prijatí sťažnosti v tejto časti na ďalšie konanie.

Sťažovateľka vzniesla taktiež námietku vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu č. k. 3 NcC/32/2011-19 z 30. júna 2011, aj pokiaľ ide o tú časť jeho odôvodnenia, v ktorej sa odvoláva na § 43 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, podľa ktorej *„ak by súd v konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku uznal žalovaný dôvod za dôvodný, zruší rozhodcovský rozsudok a pokračuje v konaní v rozsahu uvedenom v žalobe. Tým sa konanie o zrušenie rozhodcovského rozsudku stane konaním o spore zo spotrebiteľskej zmluvy...“*, a to z dôvodu predčasnosti, pretože posúdenie nekalosti (neprijateľnosti) rozhodcovskej doložky by malo byť až výsledkom (neskoršieho) dokazovania v ďalšom konaní. Predmetnú argumentáciu krajského súdu (pokračovanie v konaní vo veci návrhu uplatneného pred rozhodcovským súdom za podmienky perpetuatio fori) považoval ústavný súd iba ako podpornú pre napadnuté uznesenie krajského súdu, ktorá nemení nič na už uvedenom závere. Krajský súd v napadnutom uznesení uviedol, podľa ktorých kritérií posúdil rozhodcovskú doložku za nekalú, a to v rozsahu potrebnom na ustálenie miestnej príslušnosti a na účely tohto posúdenia. Navyše, sťažovateľka ani neuviedla žiadny osobitný dôvod, ktorý by vecne spochybňoval záver krajského súdu o nekalosti rozhodcovskej doložky.

Vzhľadom na to ústavný súd nepovažoval ani uvedenú námietku proti predmetnému uzneseniu krajského súdu za postačujúcu na to, aby zakladala dôvod na prijatie sťažnosti v tejto časti na ďalšie konanie, a odmietol ju v tejto časti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

1.2 Námietky vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu č. k. 11 NcC/47/2011-47 z 20. júna 2011

Podľa napadnutého uznesenia krajského súdu č. k. 11 NcC/47/2011-47 z 20. júna 2011 „*V prejednávanej veci je však treba konštatovať i to, že navrhovateľku je možné považovať za spotrebiteľa podľa ust. § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka. Členstvo Slovenskej republiky v Európskej únii a v Európskom spoločenstve predstavuje aj povinnosť dodržiavať právo európskych spoločenstiev, ktorého súčasťou je aj Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Podľa článku 6 ods. 1 Smernice, členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa, a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok. Vzhľadom na aplikáciu práva európskych spoločenstiev je treba bezpochyby prisvedčiť názoru postupujúceho súdu prvého stupňa o tom, že pokiaľ si spotrebiteľ zvolí podľa ustanovenia § 87 písm. f) O. s. p. súd, v ktorého obvode má bydlisko, je namieste pri určovaní miestnej príslušnosti nepoužiť ustanovenie § 88 ods. 2 posledná veta O. s. p. – v takomto prípade by nebola daná osobitná, výlučná miestna príslušnosť súdu, v obvode ktorého je miesto rozhodcovského konania...“.*

Ústavný súd v nadväznosti na to uvádza, že krajský súd v napadnutom uznesení č. k. 11 NcC/47/2011-47 z 20. júna 2011 síce stručne, ale vzhľadom na procesné štádium – rozhodovanie o príslušnosti súdu – dostatočne rekapituloval skutkový stav, klasifikáciu uplatneného právneho nároku žalobkyne, uviedol rozhodujúce právne normy vzťahujúce sa na posúdenie miestnej príslušnosti, ako aj dôvody (osobitne čl. 6 smernice č. 93/13/EHS), ktoré ho viedli k záveru o prioritě pravidla formulovaného v § 87 písm. f) OSP pred pravidlom výlučnej miestnej príslušnosti podľa § 88 ods. 2 poslednej vety OSP.

Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že odôvodnenie uznesenia krajského súdu č. k. 11 NcC/47/2011-47 z 20. júna 2011 je vzhľadom na nároky formulované ústavným súdom nepochybne minimalistické. Ústavný súd ale zároveň dodáva, že nie je

jeho úlohou do detailov preskúmať prípad z pozície v danom prípade aplikovaných právnych noriem ani opätovne podrobiť revízii napadnuté uznesenie so zámerom vylepšiť jeho odôvodnenie, prípadne zostaviť zoznam možných pochybení krajského súdu, ak tieto nemajú takú relevanciu, ktorá by mohla spochybníť ústavnú konformitu záverov napadnutého rozsudku s ústavou (IV. ÚS 270/09, IV. ÚS 27/2010, III. ÚS 165/2012).

V danom prípade aj s ohľadom na možnosť názoru o ústavnej konformite záveru prijatého oboma napadnutými uzneseniami krajského súdu (ako to vyplýva už z predchádzajúceho rozboru vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu sp. zn. 3 NcC/32/2011 z 30. júna 2011) možno predpokladať, že aj prípadné pozitívne rozhodnutie o sťažnosti v tejto časti, ktorým by bolo uznesenie krajského súdu č. k. 11 NcC/47/2011-47 z 20. júna 2011 zrušené, by mohlo viesť iba k ďalšiemu vylepšeniu jeho odôvodnenia krajským súdom v následnom konaní. Navyše, napadnuté uznesenie krajského súdu bolo prijaté v procesnej fáze zisťovania miestnej príslušnosti a zrušenie tohto rozhodnutia s predpokladom vylepšenia jeho odôvodnenia by viedlo k zbytočnému predlžovaniu súdneho konania. V takomto prípade neindikuje námietka porušenia v sťažnosti označených základných práv takú intenzitu pochybenia, ktorá by umožnila ústavnému súdu po prijatí sťažnosti vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu č. k. 11 NcC/47/2011-47 z 20. júna 2011 na ďalšie konanie rozhodnúť o ich porušení týmto uznesením krajského súdu. Nemožno preto ani vo vzťahu k tejto námietke prijať názor sťažovateľky o arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti napadnutého uznesenia krajského súdu č. k. 11 NcC/47/2011-47 z 20. júna 2011. Vzhľadom na to bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

2. Posúdenie námietok proti napadnutým uzneseniam krajského súdu týkajúcich sa odklonu od doterajšej rozhodovacej činnosti

Sťažovateľka v oboch sťažnostiach taktiež namieta, že napadnuté uznesenia krajského súdu sa odkláňajú od iných rozhodnutí všeobecných súdov posudzujúcich tú istú otázku – miestnu príslušnosť súdov v konaní o žalobách o zrušenie rozhodcovských rozsudkov v spotrebiteľských veciach, z ktorých malo vyplývať, že na konanie vo veci sú

príslušné súdy podľa § 88 ods. 2 poslednej vety OSP, a nie podľa § 87 písm. f) OSP (na rôznych miestach sťažností poukazuje sťažovateľka na uznesenie krajského súdu č. k. 9 NcC 30/11-23 z 31. mája 2011, uznesenie krajského súdu č. k. 6 NcC 33/2010-20 z 30. novembra 2010 a uznesenie krajského súdu č. k. 14 NcC 18/2010-33 z 11. augusta 2010).

V súvislosti s uvedenou námietkou ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu zaručeného podľa čl. 1 ústavy je aj princíp právnej istoty. Obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06, IV. ÚS 75/09). Ústavný súd vo vzťahu k danému prípadu dodáva, že dôveru v určitú rozhodovaciu prax v skutkovo i právne porovnateľných veciach vyvoláva až prezentovaná rozhodovacia prax súdu najvyššej inštancie, ktorá sa ustálila po určitú dobu, nie však ojedinelé rozhodnutie súdu. Požiadavka právnej istoty taktiež automaticky neznamená, že sa judikatúra nemôže vyvíjať (IV. ÚS 126/2012). Najmä v súvislosti s výkladom a aplikáciou práva EÚ je pochopiteľný určitý vývoj vnútroštátnej judikatúry. Názor ústavného súdu o ústavnej konformite záverov, ktoré krajský súd v napadnutých uzneseniach vyvodil z práva EÚ, považuje ústavný súd za postačujúci aj na vysporiadanie sa s námietkou sťažovateľky týkajúcou sa jej výhrad k odklonu od doterajšej rozhodovacej činnosti v podobných prípadoch. Ani táto námietka preto neindikuje možnosť porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy z hľadiska takej intenzity pochybenia krajského súdu, ktorá by umožňovala prijať sťažnosti v tejto časti na ďalšie konanie. Sťažnosť je preto aj vzťahu k tejto námietke zjavne neopodstatnená.

3. Posúdenie námietok proti porušeniu základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny

Podľa sťažovateľky došlo nesprávnymi napadnutými uzneseniami krajského súdu o miestnej príslušnosti okresného súdu na konanie o zrušenie rozhodcovského rozsudku

aj k porušeniu jej základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny.

Ústava základné právo na zákonného sudcu upravuje v čl. 48 ods. 1, podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi; príslušnosť súdu ustanoví zákon (podobne aj čl. 38 ods. 1 listiny). Zákomom, na ktorý sa v citovanom článku ústavy odkazuje, je Občiansky súdny poriadok. Občiansky súdny poriadok ustanovuje, ktorý súd je vecne, miestne a funkčne príslušný na prerokovanie veci, čo je prvým predpokladom určenia zákonného sudcu, keďže označené základné právo sa výslovne spája s osobou sudcu, nie so súdom. Postavenie zákonného sudcu ako osoby, ktorá má o veci rozhodnúť, je späté so sústavou súdov, ktorú upravuje zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (v okolnostiach daného prípadu zákon č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov platný v čase začatia konania o návrhu, t. j. 27. februára 1997). So sústavou súdov priamo súvisí aj príslušnosť súdu o veci rozhodnúť upravená Občianskym súdnym poriadkom, a tým aj osoba zákonného sudcu, za ktorého treba pokladať sudcu určeného v súlade s rozvrhom práce vecne a miestne príslušného súdu (I. ÚS 52/97, II. ÚS 87/01, III. ÚS 116/06). Nevyhnutným predpokladom na to, aby účastník konania nebol odňatý svojmu zákonnému sudcovi, je rozhodovanie o jeho veci tým súdom, ktorý je podľa zákona (Občiansky súdny poriadok) na rozhodovanie o nej vecne, miestne i funkčne príslušný (IV. ÚS 161/08).

Pravidlá ustanovenia miestnej príslušnosti vytvárajú rámec na určenie zákonného sudcu, a tým aj na realizáciu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny.

Ústavný súd už vyjadril názor, že ak sa účastník konania domnieva, že o jeho veci koná miestne nepríslušný súd, a teda z tohto dôvodu by mal byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi, je na ňom, aby námietku porušenia ústavnej ochrany vyplývajúcu z ústavnoprocésneho princípu o zákonnom sudcovi (čl. 48 ods. 1 ústavy) uplatnil na všeobecnom súde podaním mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania podľa § 237 písm. g) OSP (IV. ÚS 161/08). V prípade nepodania dovolania by tak mohla byť

sťažnosť odmietnutá ako neprípustná. V súlade s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu, podľa ktorej je na posúdenie prípustnosti dovolania zásadne príslušný dovolací súd (napr. IV. ÚS 238/07, II. ÚS 60/09, I. ÚS 481/2010, IV. ÚS 499/2011), a vzhľadom na judikatúru najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolaní proti rozhodnutiam krajského súdu o miestnej príslušnosti ako súdu nadriadeného podľa § 105 ods. 3 OSP (napríklad uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 243/2010 z 23. novembra 2010), ako aj na okolnosti daného prípadu nepristúpil ústavný súd k odmietnutiu sťažností z dôvodu ich neprípustnosti, ale skúmal, či sú v tejto časti dôvody, ktoré by bránili ich prijatiu na ďalšie konanie.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že odôvodnenia napadnutých uznesení krajského súdu sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a v okolnostiach daných vecí nemohlo napadnutými uzneseniami krajského súdu dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny. Podľa názoru ústavného súdu nemôže ústavne konformná aplikácia pravidiel o miestnej príslušnosti krajským súdom predstavovať porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnymi názormi krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právne názory krajského súdu svojimi vlastnými. Z toho dôvodu ústavný súd sťažnosti v tejto časti odmietol z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti.

Nad rámec uvedeného ústavný súd dodáva, že neskorší vývoj legislatívy sa ubral smerom vytýčeným napadnutými uzneseniami krajského súdu. Novelizáciou Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 388/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony) bola s účinnosťou od 1. januára 2012 zmenená právna úprava pravidla miestnej príslušnosti v § 88 ods. 2 poslednej vete OSP takto: „Na konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku je však vždy príslušný súd, v ktorého obvode sa nachádza miesto

rozhodcovského konania; ak je navrhovateľom spotrebiteľ, je na konanie príslušný súd, v obvode ktorého má bydlisko.“

Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažností ako celku tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Vzhľadom na odmietnutie sťažností sa už ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky obsiahnutými v ich petitoch nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. mája 2012